

Коваленко Вікторія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри банківської справи Української академії банківської справи НБУ

Крухмаль Олена Валентинівна, старший викладач кафедри банківської справи Української академії банківської справи НБУ

Оцінка фінансової стійкості банківської установи для розробки антикризової стратегії її діяльності.

Estimation of financial firmness of bank establishment for development of crisis strategy of its activity

Постановка проблеми. В останні роки чітко спостерігається тенденція збільшення економічної та політичної нестабільності на національному, регіональному і глобальному рівнях. Банківські системи, які акумулюють політичні, макроекономічні і інституціональні ризики, в умовах зростаючої нестабільності опиняються в найбільш несприятливому стані. При цьому, виникнення нестабільності у самому банківському секторі призводить до негативних наслідків розвитку економіки в цілому, а в деяких випадках провокує соціально-політичну кризу.

Аналіз останніх публікацій. Питання теорії і практики антикризового управління, становлення і розвитку його механізмів на протязі тривалого часу привертають увагу багатьох вітчизняних і закордонних економістів. Але, не зважаючи на велику кількість робіт щодо антикризового управління, теоретичні проблеми відносно його вивчення залишаються недостатньо вивченими. Практичні методики антикризового управління не відповідають реаліям фінансової ситуації в банківській сфері, а зокрема і окремого банку.

Заслужують на увагу з цього питання наукові праці Богомолова В.А., Богомолової А.В., Буздаліна А.В.[3], Терещенко О., Макаренко І.О., Мараховської К.А. Хіт Р. [15], Бланка І.А. [2], Ларіонова І.К. [14], Ван Хорн Дж. К. [5], Кованкадзе І.К. [12].

Виклад основного матеріалу.

Чинники, що спонукають потребу в розробці антикризової стратегії

діяльності банку. Категорія антикризового управління встановлює понятійну демаркацію одного типу управління від іншого. Багатогранність економічного, особливо управлінського розуміння зазначеної категорії, на наш погляд, обґрунтовується подвійною природою будь якої кризи, яка одночасно створює і руйнує, тобто формує передумови і готує умови для подальшого розвитку та звільнює від попередньої стратегії бізнесу.

З цього приводу доцільно розглянути, внутрішні чинники, які можуть спричинити банківську кризу в Україні.

По-перше, це значні темпи споживчого кредитування. За 2006 рік обсяг ринку кредитування фізичних осіб збільшився у 2,3 рази у порівнянні з 2005 роком. Питома вага кредитів наданих фізичним особам в структурі кредитного портфеля банків України склала 31,66%. Темпи зростання обсягів кредитування є стрімкими, свідомством чому є приріст кредитного портфеля за 2006 рік.

Таблиця 1

Банки-лідери на ринку кредитування населення (станом на 01.01.07)

	Назва банку	Кредитний портфель на 01.01.2007 , млрд. грн.	Приріст за 2006 р.,%
1	ПриватБанк	28,76	78,7
2	Райффазен Банк Аваль	21,74	70,7
3	УкрСиббанк	18,21	198,7
4	Укрексімбанк	13,99	89,6
5	Промінвестбанк	14,46	21,7
6	Укрсоцбанк	12,69	75,0
7	Ощадбанк	4,56	129,3
8	Банк «Надра»	7,24	70,7
9	«Формум»	5,09	113,8
10	Банк „Фінанси і кредит”	4,15	30,1

11	Кредит промбанк	3,49	85,6
12	Укрпромбанк	4,84	30,4
13	Брокбізнес банк	3,67	31,1
14	ПУМБ	3,04	60,8

*складено за [29]

При цьому, вітчизняній банківській системі притаманні ризики пов'язані з кредитуванням, а саме: розриви в термінах і сумах між пасивами і активами (криза ліквідності); відставання рівня доходів населення, його неплатоспроможність; погіршення якості кредитних портфелів; індикатор відношення суми кредитів, виданих фізичним особам до валового внутрішнього продукту. За даними НБУ на кінець 2006 року загальна сума кредитів, виданих банками фізичним особам, перевищила 50,9 млрд. грн. (на початку року цей показник знаходився на рівні 33 млрд. грн.), що складає близько 40% від суми кредитів, виданих юридичним особам, і більше 17% поточного показника ВВП.

По-друге, доларизація економіки. Головним показником інтервенції іноземної валюти в країні вважається рівень доларизації - співвідношення депозитів в іноземній валюті до грошової маси. Цей показник до кінця серпня склав 26,97% проти 23,6% на початок 2006 року, з кінця 2004 року зріс на 4,6% (для порівняння, в Польщі рівень доларизації в даний час складає всього 12,3%). До такого стану призвело, перш за все, накопичення валютних депозитів при фактично незмінному рівні депозитів в гривні. Темпи зростання зобов'язань банків в іноземній валюті були найбільшими за останні декілька років і склали 53,8%-70,2 млрд. грн. на кінець 2006 року.

При цьому спонукання населення і підприємств в накопиченні валютних депозитів небагато в чому відрізняється. З одного боку, імпортери накопичували валютні кошти, необхідні для здійснення імпорту в умовах істотного його зростання, і це є природнім зрозумілим операційним чинником. З іншого боку, політична нестабільність, змусила решту підприємств сумніватися в стабільності гривні і зробити вибір на користь заощаджень у вільно конвертованій валюті. Такої ж моделі економічної поведінки

дотримується і населення. Необхідно відзначити і значну кредитну активність в іноземній валюті – обсяг кредитів зріс на 95,8%, і є рекордним показником за останні роки. Основним чинником такого істотного зростання, окрім зростання імпорту, є велика привабливість кредитів, враховуючи їх вартість. Населення і підприємства вважають, що платити ставку в 11,2 % річних за валютним кредитом значно вигідніше, ніж 15,2% річних за кредитом в гривні.

По-третє, невідповідність обсягу довгострокових кредитів і довгострокових депозитів і постійне збільшення розриву між ними з урахуванням валютних дисбалансів. За даними НБУ, обсяг кредитів, виданих українськими банками на 01.01.2007 р., склав 245,52 млрд. грн. При цьому на депозитах і поточних рахунках банків знаходиться млрд. грн., що на 42,62 млрд. грн. менше виданих коштів. Найбільший розрив намітився між довгостроковими залученими і розміщеними коштами. Так, обсяг наданих довгострокових кредитів збільшився на 81,7%, а довгострокових депозитів на 57,4%, що в абсолютному відношенні складає розрив на 74,6 млрд. грн.

Необхідно відзначити, що кредитуючи населення такими швидкими темпами, банки спонукають до виникнення інфляційних процесів: швидке зростання кредитування фізичних осіб збільшує внутрішнє споживання і сприяє зростанню цін на різних ринках (доказом виступає зростання цін на нерухомість при лібералізації ринку іпотечного кредитування). Розрив між довгостроковими кредитами в іноземній валюті і довгостроковими депозитами в іноземній валюті зріс більш ніж в 4 рази у порівнянні з кінцем 2004 року. Таким чином, зростаючий кредитний портфель банків у валюті стає все менш забезпечений валютними депозитами і все більше коштів потрібно буде залучати безпосередньо за кордоном, що пов'язано з інвестиційною привабливістю України.

Теоретичні засади оцінки фінансової стійкості банків

Для вирішення проблеми стабілізації діяльності банківської системи необхідно формування антикризових стратегій індивідуально для кожного окремо взятого банку. Одним з етапів формування антикризової стратегії є

моделювання фінансово-економічного стану банківської установи. На підставі отриманих результатів з використання запропонованої моделі можна оцінити обрану антикризову стратегію.

З точки зору впливу на фінансову стійкість банку, визначальними внутрішніми факторами є концепція розвитку банку, його внутрішня політика, яка обумовлює розподіл активів і формування пасивів таким чином, щоб забезпечити:

- 1) надійність, що виражається у достатньому розмірі капіталу та обґрунтованому розподілі активів за функціональними групами на умовах повернення;
- 2) ліквідність, що проявляється в управлінні портфелем активів за умовами терміновості;
- 3) рентабельність, що виражається в максимізації доходності активних операцій та одночасній мінімізації витрат на залучення коштів.

Звертаючи увагу на те, що критерії стійкості діяльності в економіці застосовуються для характеристики складних динамічних систем, то діяльність банку, яка підвладна впливу великої кількості випадкових і невідповідних факторів, слід оцінювати саме із застосуванням критерію стійкості.

На нашу думку, при оцінці фінансової стійкості із застосуванням будь-якого з методів, доцільно враховувати не статичний стан банку, а його динамічну характеристику.

Отже, для оцінки фінансової стійкості доцільно використовувати не тільки показники, що характеризують фінансовий стан, а й досліджувати стабільність діяльності банку. Виходячи з значень базових показників та критерію їх динамічної стабільності банки можна поділити на чотири групи:

- значно стабільний фінансовий стан – базові показники знаходяться в межах рекомендованих значень, значення цих показників є стабільними;
- достатній фінансовий стан, що підвладний коливанням – базові показники знаходяться в межах рекомендованих значень, але значення цих

показників є нестабільними;

- стабільно низький фінансовий стан – базові показники виходять за межі рекомендованих значень, значення цих показників є стабільними;

- нестабільно низький фінансовий стан – базові показники виходять за межі рекомендованих значень, значення цих показників є нестабільними.

Для аналізу було обрано три базових показника, що характеризують основні напрямки оцінки фінансової стійкості: мультиплікатор статутного капіталу, показник загальної ліквідності, рентабельність активів. Узагальнення результатів аналізу за наведеними критеріями можливе через розрахунок інтегрального коефіцієнта як суми значень віднормованих коефіцієнтів (формула 1). Для нормування показника рентабельності активів візьмемо найбільше значення цього показника по групі банків.

$$IK_{\phi c} = \sum_{i=1}^n K_i / H_i, \quad (1)$$

де $IK_{\phi c}$ – інтегральний коефіцієнт фінансової стійкості;

K_i, H_i – відповідно поточне та нормативне значення i -того показника.

Оскільки після нормування кожен з доданків у формулі має бути більше одиниці, то при трьох доданках оптимальним значенням коефіцієнта буде значення не менше 3.

Оцінка фінансової стійкості банків на підставі динамічного критерію як елемент розробки антикризової стратегії.

На підставі розглянутих критеріїв було проведено аналіз показників фінансової стійкості за вибіркою дванадцяти найбільших банків України, активи яких за результатами 2003-2005 років складають більше 55% активів банківської системи. Результати проведених розрахунків представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Аналіз змін інтегрального коефіцієнта фінансової стійкості банків за

період з 01.01.2003 по 01.01.2007 р.

Дата, мм.рр	Назва банку												Усь ого по гру пі
	При ват бан к	Рай ффа йзе нба нк Ава вль	Про мін вест бан к	Укр сіб бан к	Укр соц бан к	Укр ексі мба нк	Ощ адб анк	ОТ П бан к	Над ра	Фін анс и та кре дит	Бро кбіз нес бан к	Укр про мба нк	
01.2007	2,37	2,46	1,68	2,14	1,95	2,39	2,37	2,65	2,23	2,44	2,70	3,00	2,37
10.2006	2,11	2,36	1,71	2,03	2,12	2,50	2,61	2,72	2,26	2,53	2,48	2,78	2,35
07.2006	2,00	2,42	1,67	1,78	2,06	2,51	2,42	2,82	2,24	2,31	2,18	2,92	2,28
04.2006	1,76	2,26	1,46	1,91	1,51	2,27	2,23	2,77	2,54	2,45	2,11	3,02	2,19
01.2006	2,73	2,08	1,97	2,18	1,69	2,78	2,07	2,53	1,80	2,42	2,21	3,17	2,30
10.2005	2,79	1,81	1,96	2,30	1,63	2,63	1,66	2,15	1,48	2,49	2,31	3,30	2,21
07.2005	2,87	1,93	1,79	2,14	1,73	2,53	1,60	1,99	1,46	1,67	2,09	3,64	2,12
04.2005	2,94	2,04	1,45	2,40	1,32	2,11	1,75	2,03	1,44	1,71	2,20	3,74	2,10
01.2005	2,52	2,23	2,03	2,83	1,98	2,97	1,80	2,24	1,73	1,98	2,50	4,64	2,45
10.2004	2,62	2,06	1,56	2,56	1,83	2,66	1,63	2,42	1,68	1,95	2,05	2,72	2,14
07.2004	2,68	2,09	1,72	2,78	1,59	2,71	1,43	2,59	1,82	1,99	1,85	3,23	2,21
04.2004	2,22	2,13	2,00	2,00	1,60	2,85	1,44	2,39	1,48	2,24	2,48	2,64	2,12
01.2004	2,24	2,12	2,47	1,76	1,80	2,29	1,50	1,73	1,44	2,12	1,86	2,55	1,99
10.2003	1,89	2,05	2,49	1,95	2,10	2,23	1,50	2,32	1,64	2,77	1,99	2,35	2,11
07.2003	2,03	1,94	2,57	1,95	1,88	1,89	1,56	2,53	1,81	3,00	1,84	2,56	2,13
04.2003	2,17	2,06	2,51	1,87	2,41	1,87	1,58	3,05	2,14	1,82	2,06	3,29	2,24
01.2003	2,21	2,08	2,58	1,91	2,49	1,93	1,61	3,07	2,19	1,85	2,09	3,29	2,28
коефіціє нт варіа ції, %	16,38	8,71	21,70	16,19	17,83	14,87	22,43	15,98	20,49	18,15	12,22	18,94	5,88

Для оцінки стабільності динамічних рядів інтегральних коефіцієнтів фінансової стійкості доцільно застосовувати варіацію. Чим менша варіація, тим більш стабільною є сукупність. Для характеристики варіації скористаємось коефіцієнтом варіації, за допомогою якого можна оцінити однорідність сукупності. Однорідною прийнято вважати сукупність, для якої коефіцієнт варіації становить менше 33%. Для всіх банків, що потрапили до вибірки мають коефіцієнт варіації менше 33%, але значення цього коефіцієнта суттєво різняться, що наочно продемонстровано на графіку. (рис. 1)

Отже, фінансово стійкими слід вважати лише банки, що відповідають характеристикам надійного та ефективно працюючого банку, причому базові показники, що характеризують стан банку є стабільними.

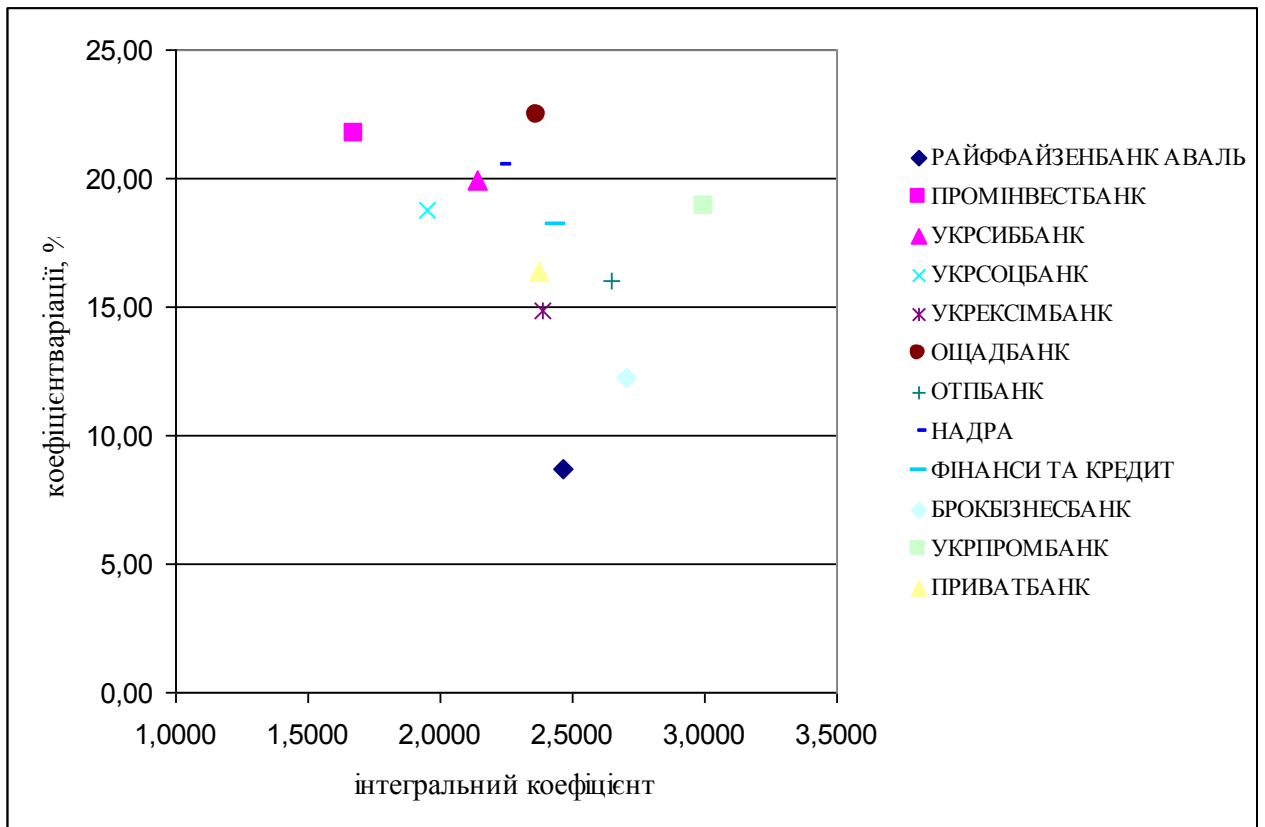

Рис. 1. Розподіл банків на площині фінансова стійкість банку – стабільність показників фінансової стійкості на 01.01.2007р.

Таким чином, оскільки фінансова стійкість є динамічною інтегральною характеристикою банку, то, відповідно, найбільш прийнятним для проведення аналізу та управління фінансовою стійкістю слід вважати динамічний підхід. Суть застосування такого підходу полягає в тому, що для оцінки фінансової стійкості доцільно використовувати не тільки показники, що характеризують її складові, а й досліджувати критерій стабільності діяльності банку.

Проведений за вибіркою банків аналіз лише показує сутність методу оцінки фінансової стійкості із врахуванням динамічних змін показників, що використовуються в оцінці. Розрахунки свідчать, що банки які мають базові показники в межах норми не завжди однозначно можуть бути віднесені до фінансово стійких внаслідок нестабільної діяльності. Отже розглянутий підхід дозволяє розглядати фінансову стійкість банку як основу його розвитку, що базується на стабільності, здатності протистояти внутрішньому та зовнішньому впливу.

Підсумовуючи все зазначене вище, слід сказати, що запропонований

підхід дозволяє вирішити лише частину проблем аналізу фінансової стійкості. Наступною задачею є побудова методики аналізу фінансової стійкості, що дозволяла б узагальнити оцінки по всім критеріям й отримувати таке значення інтегрального показника фінансової стійкості банку, що дозволив би не лише визначити абсолютне значення фінансової стійкості банку, а й провести порівняння банків.

Із наведеного переліку критеріїв оберемо ті, що мають нормативні та економічно обґрунтовані обмеження. Це, насамперед, показники, що характеризують достатність капіталу, ліквідність банку. Виключимо показники які не мають суттєвого значення для оцінки фінансово-економічної стабільності (наприклад, частка інших зобов'язань в загальних зобов'язаннях), а також ті показники, що дублюють значення інших.

Таблиця 3

Критерії фінансово-економічної стабільності банків та їх нормативні значення

Критерій	Позначення	Розрахункова формула	Нормативне значення
Частка високоліквідних активів в загальних активах	K1	ВА/А	Не менше 0,2
Частка робочих активів в загальних активах	K2	РА/А	Не менше 0,7
Частка кредитів в загальних активах	K3	Кр/А	Не менше 0,6
Співвідношення кредитів і загальних зобов'язань	K4	Кр/З	Не менше 0,9
Адекватність капіталу	K5	Кап/А	Не менше 0,08
Співвідношення капіталу до зобов'язань банку	K6	Кап/З	Не менше 0,5
Частка строкових зобов'язань в загальних зобов'язаннях	K7	Строк/З	Не менше 0,5
Частка міжбанківських кредитів в загальних зобов'язаннях	K8	МБК/З	Не більше 0,2
Поточна ліквідність	K9	ВА/Ззап	Не менше 0,4
Прибутковість активів	K10	ROA	

На підставі розглянутих критеріїв було проведено аналіз показників фінансово-економічної стабільності за вибіркою дванадцяти найбільших банків України, активи яких за результатами 2003-2005 років складають більше 55% активів банківської системи.

		банк Ава вль			нк				кред ит	нк	нк	і банк ів
01.2007	11,61	11,13	9,64	11,98	9,62	13,83	8,74	10,94	11,46	13,04	15,58	11,60
10.2006	11,28	9,37	8,77	11,14	8,53	15,70	8,67	8,82	11,54	11,65	14,38	10,89
07.2006	11,24	10,24	8,27	11,45	8,95	14,30	8,60	8,59	11,60	10,29	14,89	10,77
04.2006	11,11	11,73	9,46	10,87	9,45	14,53	9,07	9,59	11,88	12,82	17,72	11,66
01.2006	12,70	12,86	10,02	12,36	10,36	17,07	8,77	10,79	13,03	12,26	17,77	12,54
10.2005	11,98	11,23	10,64	11,77	10,13	12,88	8,29	9,82	11,70	13,61	16,50	11,69
07.2005	12,52	12,27	11,91	11,77	10,04	17,38	9,21	10,57	11,33	14,12	18,26	12,67
04.2005	12,87	11,88	12,11	14,11	10,47	23,86	9,62	11,81	11,72	16,43	18,19	13,92
01.2005	10,93	10,86	12,42	15,78	11,48	13,92	10,42	10,94	10,23	13,15	20,25	12,76
10.2004	12,65	11,86	11,45	14,71	9,06	38,27	10,08	10,86	10,53	11,05	11,30	13,80
07.2004	9,76	11,28	10,69	11,25	9,79	22,41	9,03	7,78	8,92	8,79	11,10	10,98
04.2004	10,69	9,77	9,13	12,40	9,09	23,26	7,15	6,94	9,87	10,14	10,10	10,78
01.2004	10,82	9,08	9,24	10,79	9,57	24,18	7,11	8,57	8,99	8,96	12,67	10,91
10.2003	9,43	9,93	9,63	9,91	9,84	23,74	8,11	7,95	11,49	8,34	12,06	10,95
07.2003	7,99	9,67	8,96	10,39	8,63	10,25	9,99	10,05	12,38	9,53	13,67	10,14
04.2003	9,29	9,65	8,89	11,23	8,98	10,45	10,20	10,15	8,99	9,53	12,56	9,99
01.2003	8,93	9,36	8,53	10,95	8,68	10,17	9,99	10,03	8,87	9,53	11,94	9,73

При цьому виходячи з принципів виконання всіх критеріїв фінансово-економічної стабільності банку, що включені до формули, значення інтегрального показника для стабільного банку має бути не менше 9, для нестабільного банку значення наближується до 0.

Банки, що були включені до вибірки мають значення інтегрального показника вище за граничний рівень, і лише банк Надра в окремі періоди мав нижче значення.

Для оцінки фінансово-економічної стабільності банку важливе значення має не тільки значення показників, що її характеризують, а й аналіз відхилень значень критеріїв від нормативних значень. Для вирішення цього завдання застосуємо метод відхилень.

Комплексний (зведений) показник вагомості відхилень показників розрахуємо за формулою:

$$K_{\hat{A}} = \sum \frac{|\hat{E}_z - \hat{E}_{i^y}|}{\hat{E}_{i\hat{a}\hat{e}\hat{n}} - \hat{E}_{i^y}} + \sum \frac{|\hat{E}_{i\hat{a}\hat{e}\hat{n}} - \hat{E}_z|}{\hat{E}_{i\hat{a}\hat{e}\hat{n}} - \hat{E}_{i^y}}, \quad (4)$$

де K_{\min} , K_{\max} – відповідно мінімальне та максимальне значення показника для банку за період, що аналізується;

K_i – значення показника.

Із зменшенням розміру відхилень показника від максимального значення при позитивному значенні зростання показника або від мінімального значення показника при від'ємному значенні зростання показника коефіцієнт вагомості відхилень зменшується, а отже стабільність банку збільшується. Всі банки, що увійшли до вибірки мають коефіцієнти відхилень в діапазоні від 7 до 13. При чому, для обраних банків можна виділити загальні тенденції: найменші відхилення банки мають по показнику K_7 (частка строкових зобов'язань в загальних зобов'язаннях), по показниках K_2 , K_3 , K_4 та K_8 коефіцієнт відхилень становить від 7 до 9, найбільший коефіцієнт відхилень всі банки мають по показнику K_{10} (прибутковість активів), що свідчить про нестабільність цього показника.

Для того, щоб наочно представити розташування банків в просторі, що описаний моделлю, побудуємо графік на якому співставимо значення інтегрального показника, що характеризує фінансовий стан та граничний стан – межу небезпеки банку (Рис. 2).

На графіку значення інтегральних показників одинадцяти банків на площині із позначеними межею небезпеки та очікуваним фінансово-економічним станом банку за період з першого кварталу 2003 року по 1 квартал 2006 року.

Не всі з одинадцяти банків мають значення інтегрального показника вище ніж розрахована межа небезпеки. Можна виділити окремі періоди, які були критичними для деяких банків, що увійшли до вибірки. Так в кінці 2003 року на початку 2004 значення інтегрального показника нижче критичного рівня мали банк Надра, Брокбізнесбанк, банк Фінанси та кредит. В 2006 році Укрсиббанк, Укрексімбанк мали значення інтегрального показника нижче межі небезпеки. Слід зазначити, що незначне порушення межі небезпеки в окремому періоді не є критичною ознакою банкрутства, але стабільно низьке значення або значення на межі є сигналом до посилення уваги за роботою

банку.

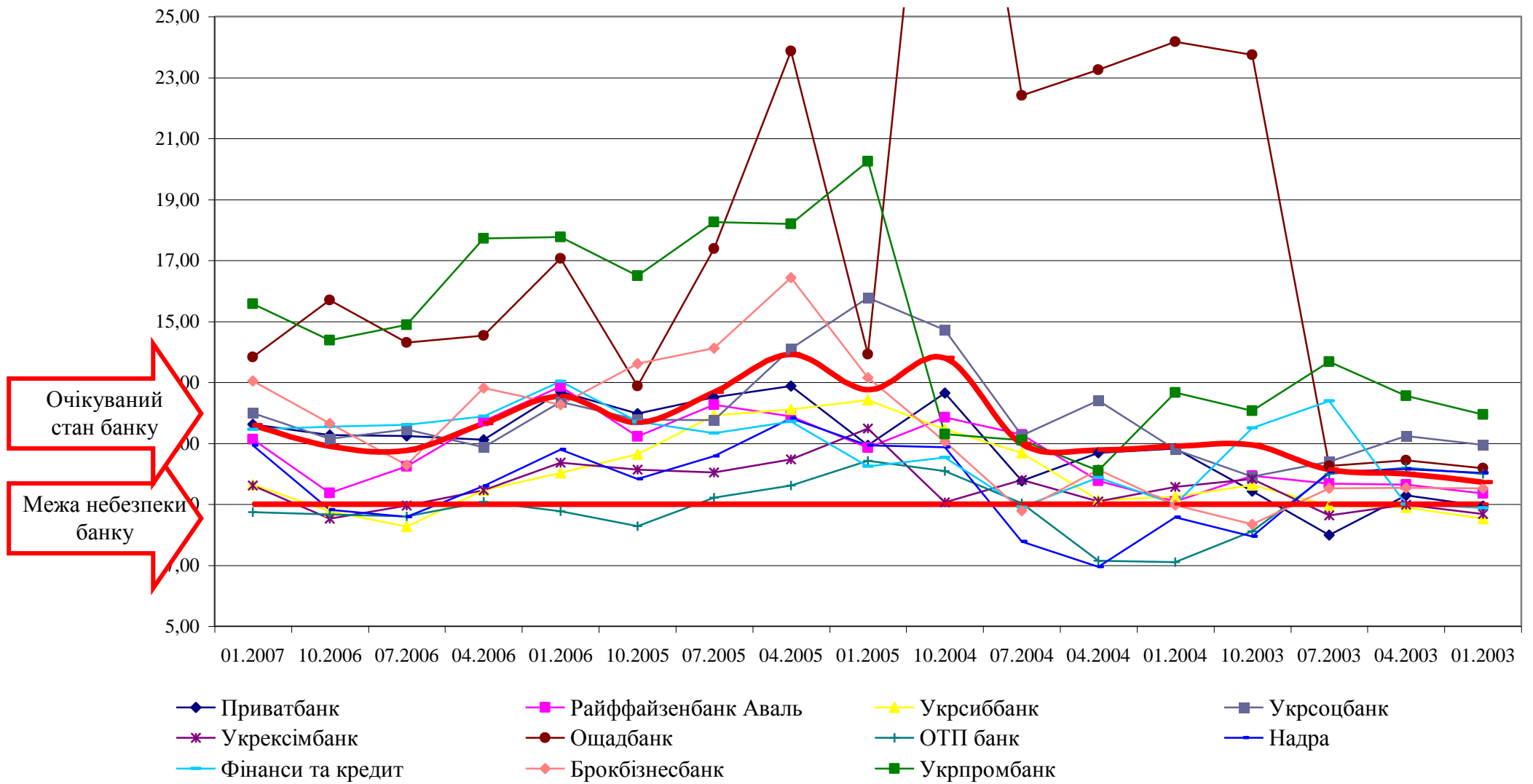

Рис. 2. Графічне зображення динаміки фінансового стану банків в системі координат із небезпечним та очікуваним станом

Протягом 2005, 2006 років значення інтегральних показників більшості банків знаходилися приблизно на одному рівні відносно до межі небезпеки. Така ж ситуація притаманна і загальним тенденціям банківської системи, що визначають очікуваний стан банку. Хоча, слід зазначити, що впродовж 2006 року відбулося незначне зниження граничного рівня очікуваного стану і лише на початку 2007 року він почав зростати, хоча темп його зростання був нижчий ніж в 2004 році.

Слід зазначити тенденції притаманні окремим банкам, зокрема, Укрпобанк протягом 2004-2006 років мав значення інтегрального показника фінансово-економічної стабільності набагато вище за очікуваний по банківській системі рівень, насамперед, через високі значення показників адекватності капіталу та співвідношення капіталу та зобов'язань.

Стабільним є стан Укрсоцбанку, Приватбанку та Райффайзенбанк Аваль. Протягом майже всього періоду значення інтегрального показника їхньої фінансово-економічної стабільності знаходилися трохи вище за очікуваний рівень та змінювалися адекватно змінам у банківській системі.

Таким чином, отримане просторове зображення наглядно демонструє процес наближення банків до межі граничної небезпеки або ідеалу, досягнення поставленої мети, що свідчить про вирішення проблеми стабілізації діяльності банківської системи через формування антикризових стратегій індивідуально для кожного окремо взятого банку.

Висновки

Таким чином специфічні властивості оцінки фінансової стійкості банку, повинні мати прояв в антикризовому управлінні і містити у собі: вивчення нових якостей розвитку банку як об'єкту управління в результаті розвитку фінансової і банківської системи; виявлення причинно-наслідкових зв'язків у розвитку об'єктів і суб'єктів банківської системи; визначення меж експертного знання менеджера і експертних систем, що використовуються в діагностиці кризи, його попередження і виходу з нього; моніторинг за зміною стану ситуації в банківській сфері в умовах високої ентропійності ринкового

макросередовища банків; необхідність підвищення ефективності антикризових і прогностичних функцій діагностики.

На нашу думку, слід розробити окрему систему діагностики і моніторингу фінансової стійкості банківської системи, яка б надавала можливість оцінити розвиток банківської системи України (на регіональному і державному рівнях) з урахуванням макро- і мікро- особливостей, що в свою чергу дає підстави до визначення антикризових заходів.

Список використаних джерел

1. Акофф Р., Эмери Ф.О целеустремленных системах. Пер. с англ. – М.: Советское радио. – 1974. – 272с.
2. Антикризисное управление / Под редакцией Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА – 2000. - С. 112
3. Буздалин А.В. Проблема ранней диагностики финансового состояния коммерческих банков // Банковское дело. – 1997. – № 11. – С. 24-28.
4. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами. – М.: Финансы и статистика, 1997, 1997. – 67 с.
5. Вітлінський В., Пернарівський О. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 48-51.
6. Голикова Ю., Голикова Н. Факторы возникновения банковских кризисов.// Банковское дело. – 2005. – С. 33-38.
7. Гумен І. Складові банківських рейтингів: науково-практичний аспект // Вісник НБУ. – 2000. – № 1. – С. 57-60.
8. Коваленко В.В. Інструменти державного антикризового управління в банківському секторі.// Вісник Української академії банківської справи. - №2(21). – С. 8- 14.
9. Коваленко В.В. Методичні підходи до діагностики і моніторингу фінансової стійкості банківської системи.// Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №11. – 193-199.

10.Коваленко В.В., Коренева О.Г. Определение факторов, вызывающих возникновение системных банковских кризисов, и методы их диагностики.// БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2006. -№9. - С. 24-26.

11.Кованкадзе I.K. Роль денежно-кредитной политики в преодолении последствий банковских кризисов.// Деньги и кредит. – 2003. - №2. – С. 45-48.

12.Ковзанадзе I.K. Роль денежно-кредитной политики в преодолении последствий банковских кризисов.// деньги и кредит. – 2003. - №2. – С. 45-48.

13.Ларионов И.К. Антикризисное управление. - М.: Издательство – торговая корпорация «Дашков и К». – 2004 – 15 с.

14.Мараховська К.А. Хіт Р. Кризовий менеджмент для керівників: Посібник.- К.: Всеувиито; Новий друк, 2002.- 566 с.

15.Маслеченков Ю.С. Финансовый менеджмент в банке: Фундаментальный анализ. – М.: Перспектива, 1996. – 160 с.

16.Матовников М.Ю. Функционирование банковской системы России в условиях макроэкономической нестабильности. – М.: Институт экономических проблем переходного периода. – 2000.

17.Орлов С.Н. Экономика и банковская система региона. – М.: Экономика. – 2004.

18.Плисецкий Д. Система мониторинга финансового сектора экономики.// банковское дело. – 2004. - №9-10.

19.Примостка Л. Методика аналізу фінансової стійкості банку за допомогою динамічного нормативу // Вісник НБУ. – 2002. – № 10. – С. 40-44.

20.Ревун В.І. Аналітика проблемності комерційних банків // Фінанси України. – 2001. – № 8. – С. 88-101.

21.Тридід О.М., Хонгвен Чанг Моделювання діагностики банкрутства комерційних банків // Фінанси України. – 2002. – № 10. – С. 147-153.

22.Уваров К., Куценко О. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: орієнтир на майбутнє // Вісник НБУ. – 2005. – № 1. – С. 60-63.

23.Фетисов Г.Г. Устойчивость банковской системы и методология ее оценки. – М.: Экономика. – 2003.

24.Шапран В. Банківські кризи: міжнародний аспект. // Цінні папери України. - №44 (384). – 2005. – С. 20-22.

25. Яковец Ю.В. Цыклы, кризисы, прогнозы. – М.: Наука, 1999. – С. 113-115.

26.Compilation Guide on Financial Soundness Indicators/ IMF. – 2004. – July, 30 // www.imf.org.

27.Financial Soundness Indicators: Analytical Aspects and Country Practices. Occasional Paper 212. - International Monetary Fund? 2002. P.3.

28.Банківський нагляд. Фінансовий стан банків України // www.bank.gov.ua

Анотація

В роботі розглядаються питання розробки системи антикризових заходів для забезпечення фінансової стійкості банків на підставі моделювання фінансово-економічного стану. Визначені основні чинники, що спричиняють кризові явища в банківській системі. Проведено оцінку фінансової стійкості банків на підставі динамічної характеристики для розробки антикризової стратегії.

Ключові слова: банківська криза, антикризова стратегія, фінансова стійкість банку, критерії оцінки фінансової стійкості

Annotation

The questions of development of the system of crisis measures for providing of financial firmness of banks on the basis of design of the financial state are examined in work. Certain basic factors which cause the crisis phenomena in the banking system. Estimation of financial firmness of banks is conducted on the basis of dynamic description for development of crisis strategy.

Key words: bank crisis, crisis management strategy, financial firmness of bank, criteria of estimation of financial firmness

Коваленко, В.В. Оцінка фінансової стійкості банківської установи для розробки антикризової стратегії її діяльності [Текст] / В.В. Коваленко, О.В. Крухмаль // Актуальні проблеми економіки.- 2007.- № 12.- С. 95-108.